

Тема 3. Кваліфікація кримінальних та адміністративних правопорушень з урахуванням стадії їх вчинення.

1. Кваліфікація закінченого злочину

Кримінальне законодавство передбачає відповідальність не лише за закінчене посягання, а і за готування до злочину та замах на нього. Тому кваліфікація злочину передбачає встановлення стадії його вчинення. Не зважаючи на те, що у КК України є спеціальні положення, які стосуються відповідальності за готування до злочину та замах на нього (статті 13—16), що відповідні проблеми давно розробляються у теорії кримінального права, врахування стадії вчинення злочину в ході його кваліфікації становить певні складнощі у правозастосовній практиці.

Найбільше утруднень виникає у зв'язку з визначенням моменту закінчення окремих видів злочинів, кваліфікацією посягань, у яких є ознаки одночасно і попередньої злочинної діяльності, і закінчених злочинів, кваліфікацією готування до злочину і замаху на нього при альтернативному та неконкретизованому умислі тощо. Ці труднощі значною мірою викликані тим, що у чинному законодавстві питання кваліфікації закінченого злочину.

Відомо, що у теорії кримінального права та у кримінальному законодавстві виділяють три стадії злочину, які враховуються при кваліфікації посягання: готування до злочину; замах на злочин; закінчений злочин. Так зване виявлення умислу («голий умисел») — тобто намір вчинити злочин, який не виразився зовні у конкретних діяннях, не є злочином, не тягне кримінальної відповідальності, а, отже, і кримінально-правовій кваліфікації не підлягає. Адже злочин, відповідно до ст. 11 КК, це — дія або бездіяльність.

Урахування стадії вчинення злочину при його кваліфікації полягає:

- у побудові формули кваліфікації, яка щодо кожної із стадій має специфічний зміст; у оцінці певних видів злочинної діяльності як незакінчених злочинів;

- у вирішенні питань конкуренції закінчених та незакінчених злочинів; у визнанні наявності сукупності у випадках, коли попередня злочинна діяльність становить собою самостійний закінчений злочин.

Закінчений злочин — це типовий вид злочину, ознаки котрого встановлені у нормах Особливої частини КК, стосовно якого сконструйовані основні інститути Загальної частини (вина, співучасть, причетність тощо). За загальним правилом, злочин визнається закінченим, якщо у фактично скоєному є всі ознаки посягання, передбачені статтею Особливої частини КК. З наведеного випливає, що при визначенні моменту закінчення злочину потрібно враховувати:

У статтях Особливої частини КК злочини описуються по-різному, що враховується при визначенні моменту закінчення передбачених відповідними нормами злочинів. Можуть бути виділені, принаймні, три варіанти формулювання диспозицій кримінально-правових норм і, відповідно, три різновиди вище сформульованого правила про момент закінчення злочину — стосовно злочину з матеріальним складом, формальним складом, усіченим складом. Існують також особливості у моменті закінчення так званих складних одиничних злочинів — триваючих, продовжуваних, складених, а також злочинів, вчинених у співучасті.

Матеріальний склад злочину має місце тоді, коли у диспозиції статті назване і суспільно небезпечне діяння, і наслідки злочину або тільки наслідки. Причому може називатися лише один наслідок, декілька альтернативних наслідків, кілька обов'язкових наслідків.

Якщо у статті Особливої частини названо декілька обов'язкових наслідків злочину, то такий злочин є закінченим з моменту настання усіх обов'язкових наслідків. При цьому один з наслідків, вказаний у диспозиції статті, є проміжним на шляху до іншого (інших) — кінцевого (кінцевих). Наприклад, посягання, передбачене ч. 2 ст. 121 КК, вважається закінченим тоді, коли мають місце наслідки і у вигляді тяжкого тілесного ушкодження, і смерті потерпілого; злочин, передбачений ч. 2 ст. 194 КК, закінчений за

умови, що відбулося як знищення або пошкодження чужого майна (тобто приведення його у стан повної чи часткової непридатності), так і заподіяння майнової шкоди в особливо великих розмірах або загибель людей чи інші тяжкі наслідки. Настання лише одного (проміжного) наслідку не дає підстав кваліфікувати злочин як закінчений, настання ж тільки кінцевого наслідку (без проміжного) свідчить про те, що має місце якийсь інший склад злочину. Так, заподіяння смерті через необережність, без наявності умисного тяжкого тілесного ушкодження кваліфікується не як закінчений злочин, передбачений ч. 2 ст. 121 КК, а за ст. 119 КК чи за іншими статтями Особливої частини, які передбачають заподіяння смерті через необережність.

Коли у статті Особливої частини названо декілька наслідків альтернативно (для цього характерно використання сполучників «або-або», «а так само», «чи», прийом перерахування «через кому»), то для визнання злочину закінченим достатньо настання хоча б одного з таких наслідків. Наприклад, злочин, передбачений ч. 2 ст. 345 КК, є закінченим з моменту заподіяння потерпілому або легкого, або середньої тяжкості тілесного ушкодження.

У статтях Особливої частини чинного КК зустрічається і такий прийом формулювання диспозиції, коли використані терміни охоплюють як відповідну дію, так і наслідки. Мова йде, зокрема, про злочини, які законодавцем названі «посягання на життя» (статті 112, 348, 379, 400, 443 КК). У теорії кримінального права і на практиці загальноновизнано, що зворот «посягання на життя» охоплює як заподіяння смерті, так і замах на вбивство. Наведена позиція неодноразово закріплена у постановках Пленуму Верховного Суду України. Склад такого злочину є одночасно і матеріальним, і формальним. Як закінчене таке посягання кваліфікується не лише тоді, коли настали наслідки у вигляді смерті, а й коли виконана дія, спрямована на позбавлення життя потерпілого — має місце замах на вбивство відповідної особи.

Формальний склад злочину має місце тоді, коли у диспозиції статті вказане суспільно небезпечне діяння, а наслідки не називаються (вони «упущені»). У формальних складах злочинів може бути одне діяння, декілька обов'язкових або кілька альтернативних діянь. Злочин з формальним складом вважається закінченим тоді, коли повністю виконане (завершене) діяння, що назване у диспозиції статті Особливої частини як ознака складу такого посягання.

Якщо у диспозиції статті Особливої частини названо декілька обов'язкових діянь, то такий злочин вважається закінченим з моменту виконання всіх обов'язкових діянь. Так, самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи (ст. 353 КК) є закінченим злочином тоді, коли 1) вчинене самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи і 2) вчинені будь-які суспільно небезпечні діяння. Виконання лише одного з обов'язкових діянь не є підставою кваліфікувати злочин як закінчене посягання.

Злочин з формальним складом з декількома альтернативними діяннями є закінченим тоді, коли повністю виконане хоча б одне з альтернативних діянь. Так, посягання, передбачене ст. 199 КК, є закінченим з моменту виконання будь-якої із семи дій, які входять в об'єктивну сторону цього делікту: 1) виготовлення; 2) зберігання; 3) придбання; 4) перевезення; 5) пересилання; 6) ввезення в Україну з метою збуту; 7) збут вказаних у диспозиції статті предметів (підробленої національної валюти України, іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї).

Усічений склад злочину - має місце тоді, коли у диспозиції статті Особливої частини, як ознака об'єктивної сторони, вказується на незакінчене діяння. Тому злочин з усіченим складом вважається закінченим з моменту початку виконання суспільно небезпечного діяння, вказаного у диспозиції статті Особливої частини.

Поняття триваючого злочину виробила теорія кримінального права, його сприйняла слідчо-прокурорська та судова практика. Виділення серед

усіх злочинів так званих триваючих ґрунтується на тому, що їх об'єктивна сторона ніби розтягнута у часі. «Тривалість» таких злочинів утворюється не за рахунок початкового акту поведінки, а за рахунок наступної бездіяльності, яка продовжується до покладення йому краю чи добровільного припинення. Весь цей період винний перебуває, як пишуть у літературі, у злочинному стані. До того часу, поки триває відповідна злочинна поведінка, щодо такого злочину не починають перебігати строки давності притягнення до кримінальної відповідальності, не може бути застосоване помилування та амністія.

Типовими прикладами триваючих злочинів є дезертирство, незаконне зберігання зброї тощо. Тобто, триваючий злочин можна визначити, як дію або бездіяльність, поєднані з наступним тривалим невиконанням обов'язків, покладених на винного законом під загрозою кримінального переслідування. Злочин кваліфікується як закінчений (тобто, без посилання на ч. 1 ст. 14, ч. 2 або ч. 3 ст. 15 КК, а лише за статтею Особливої частини) тоді, коли у скоєному є всі ознаки, передбачені диспозицією статті Особливої частини. Оскільки законодавство передбачає триваючі злочини лише з формальним складом, то вони кваліфікуються як закінчені тоді, коли виконане діяння, яке є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони. Наприклад, вже саме по собі самовільне залишення частини або місця служби з метою ухилитися від військової служби повинно кваліфікуватися за відповідною частиною ст. 408 КК незалежно від наступної поведінки особи чи дій органів влади.

Продовжуваний злочин характерний тим, що вчиняється шляхом декількох дій, спрямованих на досягнення єдиної мети. Характерними прикладами продовжуваного злочину є викрадення речі частинами. Початком продовжуваного злочину належить вважати вчинення першої дії з декількох тотожних, що становлять один триваючий злочин, а закінченим — момент вчинення останньої злочинної дії.

Кваліфікуючи продовжуваний злочин, що складається з посягань, кожне з яких може оцінюватися як окремий злочин, також треба розрізняти дві ситуації.

Перша має місце тоді, коли вчинено декілька діянь, спрямованих на досягнення єдиного результату, але сумарні наслідки не перетворюють злочин у кваліфікований. Наприклад, викрадено майно вартістю три тисячі гривень у шість прийомів, щоразу по п'ятсот гривень. Такий злочин має кваліфікуватися як закінчений не з моменту вчинення останньої дії — шостої крадіжки, а коли завершений вже перший епізод. Інша ситуація має місце тоді, коли з вчиненням одного з посягань, які утворюють продовжуваний злочин, змінюється правова оцінка скоєного. Уявімо ситуацію, аналогічну попередній, але вартість викраденого становить сто двадцять тисяч гривень, щоразу викрадається майно вартістю у двадцять тисяч гривень. Тоді після третього епізоду скоєне кваліфікується як закінчене розкрадання у великому розмірі, після п'ятого — як закінчене розкрадання у особливо великому розмірі.

Складений злочин — це врахована законодавцем сукупність злочинів — «об'єднання» у одній статті Особливої частини КК двох чи більше діянь, кожне з яких становить собою самостійний злочин. Типовим прикладом такого злочину є посягання, передбачене ч. 2 ст. 121 КК — умисне тяжке тілесне ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого. За своєю конструкцією норма, у ній передбачена, об'єднує два самостійних посягання: ч. 2 ст. 121 КК = ч. 1 ст. 121 КК + ст. 119 КК

Загальне правило, яким керуються при визначенні моменту закінчення злочину, є непорушним — складений злочин, як і будь-який інший, є закінченим тоді, коли у фактично скоєному є всі ознаки посягання, передбачені диспозицією статті Особливої частини. Тобто, складений злочин кваліфікується як закінчений за умови, що є закінченими всі посягання, які його утворюють.

Стосовно визначення моменту закінчення злочинів, вчинених у співучасті, це правило інтерпретується так: дії кожного із співучасників кваліфікуються як посягання за тією стадією, яку вчинив виконавець злочину. Тобто, якщо виконавець не вчинив закінчений злочин, то будь-хто із співучасників — організатор, підбурювач, пособник злочину не несуть відповідальності за закінчений злочин, хоча б кожен з них і вчинив всі дії, які він повинен був вчинити як співучасник.

Викликає інтерес питання про кримінально-правову оцінку зворотної ситуації, коли співучасник не вчинив всі дії, які очікуються від нього, але виконавець все одно виконав закінчений злочин. Вирішення цього питання зводиться до констатації наявності чи відсутності причинного зв'язку між діями такої особи і вчиненням злочину виконавцем. Якщо такий зв'язок існує, то це означає, що і таких часткових дій було достатньо для спільного вчинення злочину. А, отже, співучасник повинен нести відповідальність за закінчений злочин (його діяння кваліфікуються з урахуванням положень про форму співучасті, вид співучасника). Коли ж причинного зв'язку немає, то не існує спільного вчинення злочину, немає самої співучасті. Поведінка такої особи оцінюється як, так звана, невдала співучасть, стадія вчинення злочину визначається безвідносно до кваліфікації дій виконавця (про це детальніше йтиме мова нижче).

Ознаки закінченого злочин викладені у диспозиції статті Особливої частини КК. Тому він кваліфікується лише за статтею Особливої частини.

Кваліфікація злочину як закінченого посягання означає: у скоєному є всі обов'язкові ознаки відповідного складу злочину; діяння, які вчинені до моменту закінчення даного посягання, але у зв'язку з ним, підлягають додатковій (самостійній, окремій) кваліфікації за умови, що вони не охоплюються ознаками даного злочину — коли має місце сукупність злочинів; діяння, скоєні після закінчення злочину, не впливають на кваліфікацію цього посягання, якщо вони не становлять іншого злочину;

діяння, вчинені після закінчення злочину, підлягають додатковій кваліфікації тоді, коли вони утворюють самостійний злочин.

1. Загальні правила кваліфікації готування до злочину

Готування до злочину і замах на нього характеризуються недорозвиненою об'єктивною стороною. Для готування характерна повна відсутність діянь, які описані у диспозиції статті Особливої частини, а тим більше суспільно небезпечних наслідків; для замаху — відсутність суспільно небезпечних наслідків чи (та) неповне або часткове виконання діяння, яке є ознакою об'єктивної сторони відповідного злочину. Тобто, незакінчений злочин має місце при відсутності деяких обов'язкових ознак складу злочину, описаного у статті Особливої частини.

Формула кваліфікації готування до злочину чи замаху на злочин повинна відповідати таким вимогам:

1) містити посилання на ч. 1 ст. 14 або ч. 2 чи ч. 3 ст. 15 КК. Потрібно підкреслити, що посилатися слід не просто на ст. 14 чи ст. 15 КК, а й на відповідні частини цих статей, оскільки ознаки, яких бракує, підстави кримінальної відповідальності за окремі стадії попередньої злочинної діяльності різні. Крім того, посилання на відповідні частини ст. 14 або ст. 15 КК робить формулу кваліфікації більш інформативною; посилання на статтю Загальної частини КК має міститися перед вказівкою на статтю Особливої частини КК. Завдяки цьому акцентується увага на те, що має місце незакінчений злочин, об'єктивна сторона якого «недорозвинута»;

2) містити посилання на відповідну частину, пункт статті Особливої частини КК, котрі передбачають закінчений злочин, щодо якого мало місце готування чи замах; якщо винному інкримінується вчинення декількох незакінчених злочинів, передбачених кількома статтями Особливої частини, то посилання на відповідні частини ст. 14 або ст. 15 КК повинно бути перед кожною зі статей Особливої частини, причому незалежно від того, мають

місце однакові чи різні стадії вчинення злочину; у формулі кваліфікації попередньої злочинної діяльності розділові знаки повинні бути розставлені так, щоб було видно, до якої статті Особливої частини належить посилання на ч. 1 ст. 14, ч. 2 або ч. 3 ст. 15 КК. Особливо це важливо у випадках вчинення винним декількох злочинів, передбачених різними статтями Особливої частини. Оптимальним видається відділяти посилання на статті Загальної і Особливої частин дефісом, посилання ж на окремі статті Особливої частини — крапкою з комою.

При цьому формула кваліфікації (наприклад, дій А., який вчинив готування до вмісного вбивства без обтяжуючих обставин та закінчений замах на крадіжку чужого майна з проникненням у житло) матиме такий вигляд:

А.: ч. 1 ст. 14 — ч. 1 ст. 115; ч. 2 ст. 15 — ч. 3 ст. 185 КК України.

Аналіз кримінально-правових норм, теоретичних положень, практики дозволяє виділити такі ознаки готування до злочину: виконуються дії, які не описані у диспозиції статті Особливої частини, тобто не входять у об'єктивну сторону даного злочину; винний виконує одну з дій, що названі у ч. 1 ст. 14 КК як види готування до злочину:

- підшукування засобів чи знарядь вчинення злочину;
- пристосування засобів чи знарядь вчинення злочину;
- підшукування співучасників; змова на вчинення злочину;
- усунення перешкод;
- інше умисне створення умов для вчинення злочину.

Розглянувши кожну з наведених ознак детальніше, можна не лише уточнити поняття готування до злочину, а й показати його відмінність, з одного боку, від виявлення умислу, а, з іншого — від замаху на злочин.

Готування до злочину завжди виражається у конкретних діях. Як правило, це активна поведінка. Однак було б неправильним заперечувати можливість готування, яке полягає у іншому умисному створенні умов для вчинення злочину, шляхом бездіяльності. Наприклад, працівник, ідучи з

роботи, не зачиняє вікно для того, щоб вночі проникнути у приміщення і вчинити крадіжку. Готування до злочину відрізняється від виявлення умислу саме тим, що готування — це конкретний акт злочинної поведінки, початок реалізації злочинного умислу, умисел, який знайшов свій зовнішній вираз у діях чи бездіяльності особи.

Об'єктивні ознаки готування полягають у тому, що відповідна поведінка причинно пов'язана з наступними діями винного. Готування — це не будь-яка дія чи бездіяльність, а лише та, що є етапом на шляху подальшого вчинення злочину. У юридичній літературі здавна зазначається, що при готуванні до злочину дії можуть бути зведені до трьох категорій:

- підготовка до виконання злочинного діяння (добування засобів, які полегшують виконання або роблять можливим діяння; приведення цих засобів у стан, коли вони придатні для використання із злочинною метою;
- добування необхідних відомостей; усунення дійсних або уявних перешкод;
- приведення об'єкта посягання до такого стану, за якого можливо приступити до виконання задуманого;
- поставлення винного у таке становище, коли він може приступити до дії, тощо);
- готування до користування плодами злочинного посягання;
- готування безкарності вчиненого посягання.

Незавершене готування — «готування до готування» чи «замах на готування» — спроба придбати або пристосувати знаряддя чи засоби вчинення злочину, спроба створити умови для вчинення злочину не можуть оцінюватися як перша стадія скоєння злочину. Такі дії у силу їх віддаленості від закінченого посягання, у зв'язку з тим, що вони не складають реальної загрози об'єкту злочину,

Нарешті, ознакою готування є те, що злочинна діяльність не продовжилася з причин, не залежних від волі винного. Особа, яка приготувалася до вчинення злочину, не перейшла до виконання об'єктивної

сторони вимушено, у зв'язку з наявністю причин, незалежних від її волі — затримання органами влади, поведінка наміченої жертви, посилення охорони об'єкта, запровадження нових бланків документів тощо. Припинення злочинної діяльності за власною волею, незалежно від мотивів, за наявності можливості продовжити посягання і усвідомленні такої можливості свідчить про наявність добровільної відмови від вчинення злочину — обставини, за якої особа, що готувалася до вчинення злочину, не підлягає кримінальній відповідальності.

У теорії кримінального права і на практиці виділяється ряд спеціальних питань кваліфікації готування до злочину. Вони потребують додаткового розгляду та обґрунтування. Одні з них пов'язані з кваліфікацією злочинів, які вчиняються у співучасті (невдалої співучасті, незавершеної співучасті), інші — мають специфіку в зв'язку з необхідністю враховувати вид умислу (альтернативний, неконкретизований).

Кваліфікація невдалої співучасті у вчиненні злочину.

Невдала співучасть має місце тоді, коли, незважаючи на дії окремих співучасників, злочин не вчиняється чи у ньому не бере участь окрема особа, зокрема:

- якщо особа, яка повинна була виступати як виконавець (співвиконавець), пособник, організатор злочину, не піддалася на вплив підбурювача;
- якщо гаданий виконавець, співвиконавець, пособник, організатор добровільно відмовилися від вчинення злочину;
- коли гаданий виконавець (співвиконавець), пособник, організатор злочину не змогли приступити до його виконання з причин, які не залежать від них;
- якщо пособник вчинив дії після добровільної відмови виконавця чи після припинення його діяльності на стадії готування до злочину;

- якщо виконавець не зміг скористатися сприянням пособника, зокрема, тоді, коли таке сприяння виявилось запізнілим (здійснене після вчинення посягання виконавцем чи після припинення його діяльності);

- коли виконавець не виконав вказівок організатора злочину.

При невдалій співучасті постає питання про кримінально-правову оцінку дій всіх учасників: як тих, що не вчинили злочин з власної волі, так і вимушено.

Кваліфікація досягнення змови на вчинення злочину.

Досягнення змови на вчинення злочину без вчинення подальших дій кваліфікується з урахуванням конструкції кримінально-правової норми, яка передбачає відповідальність за даний злочин. При цьому можна виділити декілька ситуацій:

- стаття Особливої частини встановлює відповідальність за певну поведінку осіб, які змовилися (наприклад, вчинення крадіжки за попередньою змовою групою осіб). Досягнення самої лише змови про спільне вчинення злочину особами без подальших дій (до початку виконання об'єктивної сторони посягання) кваліфікується як готування до злочину, причому скоєне кваліфікується за ч. 1 ст. 14 та статтею Особливої частини, яка передбачає відповідальність за злочин, вчинений за попередньою змовою групою осіб;

- стаття Особливої частини передбачає відповідальність за вчинення злочину групою осіб, причому незалежно від наявності чи відсутності попередньої змови (наприклад, вчинення зґвалтування групою осіб — ч. 3 ст. 152 КК). Досягнення змови на спільне вчинення такого злочину кваліфікується як готування до злочину — за ч. 1 ст. 14 та статтею Особливої частини, яка передбачає відповідальність за груповий злочин;

- стаття Особливої частини спеціально не передбачає відповідальність за дії, вчинені групою осіб, тобто кваліфікація закінченого злочину не залежить від того, вчинено посягання однією особою чи групою

осіб. Досягнення змови на спільне вчинення цього посягання кваліфікується як готування до злочину;

- стаття Особливої частини встановлює відповідальність за саме досягнення змови про спільне вчинення певних подальших дій (не за дії осіб, які змовилися, а за змову для дії). Таке посягання передбачене, наприклад, ч. 1 ст. 109 КК: «Дії, вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, а так само змова про вчинення таких дій». Саме досягнення змови у таких випадках кваліфікується як закінчений злочин.

При кваліфікації досягнення змови на вчинення злочину потрібно враховувати і роль, яку повинні відігравати у наступному посяганні учасники змови. Розглянуті випадки стосуються кваліфікації змови між особами, які повинні виступати у ролі виконавців злочину. Досягнення змови між виконавцями є умисним створенням умов для вчинення злочину, підготовкою до виконання злочинного діяння. Такі дії виходять за межі виявлення умислу, оскільки тут намір вчинити злочин виразився у відповідній поведінці, винні здійснюють заходи, спрямовані на реалізацію свого умислу.

Кваліфікація отримання згоди на участь у злочині.

Таку ж кримінально-правову оцінку мають отримати випадки отримання підбурювачем чи організатором злочину згоди на участь у злочині від осіб, які повинні виступати як пособники або виконавці. Саме отримання згоди свідчить, що підбурювальна чи організаторська діяльність почалася, виразилася у конкретних діях, а скоєне кваліфікується як готування до злочину.

Сама згода на участь у злочині, яка не підкріплена іншими активними діями, свідчить лише про виявлення умислу вчинити злочин. Тому такі дії не можуть бути визнані як перша стадія вчинення злочину і, відповідно, не повинні кваліфікуватися як готування до злочину.

Кваліфікація готування до злочину з негідними засобами.

У теорії кримінального права як один з видів замаху виділяють замах з негідними засобами. Він має місце тоді, коли злочин не доведений до кінця у зв'язку з використанням знарядь і засобів вчинення злочину, якими об'єктивно неможливо заподіяти шкоду (наприклад, постріл холостим патроном, давання як отрути нешкідливої речовини). Однак такі діяння можуть перерватися і на стадії готування до злочину, коли відбувається підшукування або пристосування негідних знарядь чи засобів вчинення злочину.

Негідні знаряддя та засоби вчинення злочину, з якими можуть вчинятися дії у ході готування, можуть поділятися на види з урахуванням ступеня їх шкідливості, придатності для заподіяння шкоди. Відповідно, можуть бути виділені також окремі види такого готування, кваліфікація кожного з яких має свою специфіку:

- готування з недостатніми засобами;
- готування з відсутніми засобами;
- готування з непридатними засобами.

Кваліфікація готування до злочину, що становить собою інший закінчений злочин.

У ході готування до злочину можуть вчинятися дії, які становлять інший закінчений Типовим прикладом цього є придбання для вчинення злочину предметів чи речовин, за придбання або зберігання яких встановлена кримінальна відповідальність — зброї, вибухових речовин, наркотичних засобів тощо. Якщо є різні стадії одного і того ж злочину, то скоєне кваліфікується за найпізнішою стадією. У випадку, який розглядається, все посягання кваліфікується за сукупністю — як готування до відповідного злочину та як закінчений злочин.

Кваліфікація готування до злочину при альтернативному умислі.

Альтернативний умисел має місце тоді, коли винний передбачає заподіяння шкоди або одному, або іншому об'єкту — тобто, передбачає настання або одного, або іншого суспільно небезпечного наслідку, але при

цьому бажає настання будь-якого наслідку. В теорії кримінального права і на практиці однозначно вирішується питання щодо кваліфікації закінченого злочину, який вчиняється з альтернативним умислом — скоєне кваліфікується «за фактичним результатом» — за статтею, що передбачає відповідальність за злочин, який фактично виконаний.

Це правило не може застосовуватися до кваліфікації готування з альтернативним умислом, оскільки на стадії готування неможливо визначити об'єкт, проти якого буде спрямоване посягання.

Наприклад, винний готує вибуховий пристрій, який буде приведений у дію під час зустрічі офіційної делегації з представниками іноземної держави. При цьому він не знає порядок розташування учасників зустрічі, а тому й не передбачає, кому саме буде заподіяна шкода — державному діячеві України, представникові іноземної держави, особі з числа обслуговуючого персоналу. Однак бажає заподіяння смерті будь-кому з присутніх, переслідуючи при цьому відповідну мету — вчинення чи то посягання на життя державного діяча (ст. 112 КК), чи то посягання на представника іноземної держави (ст. 443 КК), чи то вбивства у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку (п. 8 ч. 2 ст. 115 КК).

Теоретично можливі такі варіанти кваліфікації готування з альтернативним умислом:

- за ч. 1 ст. 14 та статтею Особливої частини, яка передбачає злочин, що був би виконаний при доведенні посягання до кінця (стосовно розглянутого вище гіпотетичного випадку — залежно від кількості грошей, котрі фактично знаходилися у сейфі, відмичку до якого виготовив винний);
- за ч. 1 ст. 14 та статтею Особливої частини, яка передбачає найтяжчий із злочинів, що охоплюються неконкретизованим умислом (у описаній ситуації — готування до крадіжки в особливо великих розмірах);
- за ч. 1 ст. 14 та статтею Особливої частини, яка передбачає найменш небезпечний із злочинів, що охоплюються неконкретизованим умислом (тобто, як готування до дрібного розкрадання);

- за ч. 1 ст. 14 та будь-якою з інших статей Особливої частини, що передбачають злочини, які охоплюються неконкретизованим умислом (тобто, як готування до крадіжки у значних чи великих розмірах).